

Asia: VN/9885/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistukseen liittyvistä muutoksista oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön

Tietosuojalakiin ehdotettavat muutokset

Kommenttinne koskien tietosuojalain 4 §:n ehdotettavia muutoksia (henkilötietojen käsittely yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi):

-

Kommenttinne koskien tietosuojalain 6 §:n ehdotettavia muutoksia (erityisiin henkilötietoryhmiin ja rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvä käsittely):

-

Kommenttinne koskien tietosuojalain 7 §:n ehdotettavia muutoksia (rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvä käsittely):

-

Kommenttinne sertifiointielimien akkreditointia koskevista muutosehdotuksista:

-

Yleiset kommentit:

-

Muun oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön ehdotettavat muutokset:

Kommenttinne teknisiä rajapintoja ja katseluyhteyksiä koskevien säännösten päivittämisestä:

Minulle ei ole sinällään huomautettavaa hallituksen esitysluonnokseen sisältyvistä lakiehdotuksista. Esitän kuitenkin seuraavat yleisluontoisemmat huomiot, jotka liittyvät tietojen teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla luovuttamisen sääntelyyn:

Eri säädöksissä käytettyjen käsitteiden yhdenmukaistaminen sekä yleislainsäädännön ja erityislainsäädännön tarpeettomien päällekkäisyyksien poistaminen ovat sääntelykokonaisuuden selkeyden ja johdonmukaisuuden näkökulmasta kannatettavia. Erilaisen yleislainsäädännön ja erityislainsäädännön yhteensovittaminen sekä niissä käytettyjen käsitteiden yhdenmukaistaminen ei ole kuitenkaan aina ongelmaton lain säädäntöjen osin erilaisten tarkoitusten, tavoitteiden ja soveltamisalojen vuoksi.

Erityislainsäädännössä käytetty teknisen käyttöyhteyden käsite ehdotetaan korvattavaksi tiedonhallintalaissa käytetyillä teknisen rajapinnan ja katseluyhteyden käsitteillä.

Erityislainsäädännössä käytetty teknisen käyttöyhteyden käsite on voinut kattaa tiedonhallintalaissa tarkoitetun katseluyhteyden lisäksi myös muita sähköisiä tietojen luovutustapoja.

Erityislainsäädännössä on käytetty teknisen käyttöyhteyden käsitteen rinnalla eri aikoina ja eri yhteyksissä ilmaisuja ”tai konekielisessä muodossa”, ”tai muutoin sähköisesti”, ”tai tietojoukkona” ja ”tai muuna massaluovutuksena”. Tietojen luovuttamiselle on asetettu yleislainsäädännössä ja erityislainsäädännössä sisällöllisiä vaatimuksia, jotka voivat liittyä tietojen käyttötarkoituksen sallittavuuteen sekä tietojen luovuttamisen tarpeellisuuteen tai välttämättömyyteen ja oikeasuhtaisuuteen. Näiden vaatimusten täyttymisen kannalta ei ole sinällään ratkaisevaa se, luovutetaanko tietoja sähköisiä vai muunlaisia tietojen luovutustapoja käyttämällä, tai se, luovutetaanko yksittäisiä tietoja vai tietojoukkoja.

Tiedonhallintalain 22 §:n 1 momentin mukaan viranomaisten on toteutettava säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen sähköinen tietojen luovuttaminen tietojärjestelmien välillä teknisten rajapintojen avulla, jos vastaanottavalla viranomaisella on tietoihin laissa säädetty tiedonsaantioikeus.

Viranomaisen voi avata teknisen rajapinnan tiedonsaantiin oikeutetulle viranomaiselle myös muissa tilanteissa. Asiakirjojen ja tietojen antamisesta muulla tavalla säädetään erikseen. Tiedonhallintalain 23 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen voi avata katseluyhteyden toiselle viranomaiselle tietovarannon sellaisiin tietoihin, joihin katseluoikeuden saavalla viranomaisella on tiedonsaantioikeus.

Tiedonhallintalain tietojen teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla luovuttamista koskevat säännökset liittyvät tiedonhallintalain tavoitteiden osalta lähinnä lain 1 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaiseen tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuuden edistämiseen. Säännökset ovat säännöllisesti toistuvan vakiosisältöisen tietojen tietojärjestelmien välillä luovuttamisen osalta teknisten rajapintojen käyttämiseen velvoittavia ja epäsäännöllisemmän vakiosisältöisen tietojen tietojärjestelmien välillä luovuttamisen osalta teknisten rajapintojen käyttämisen mahdollistavia sekä tietojen katseluyhteyden avulla luovuttamisen osalta mahdollistavia. Tiedonhallintalain mukaiset tietojen teknisen rajapinnan avulla luovuttaminen ja tietojen katseluyhteyden avulla luovuttaminen edellyttävät sitä, että tiedot vastaanottavalla viranomaisella on tietoihin laissa säädetty tiedonsaantioikeus. Tietojen luovuttamiselle asetetut sisällölliset vaatimukset määräytyvät näin ollen tällöinkin muun lainsäädännön perusteella.

Tiedonhallintalakia koskevan hallituksen esityksen mukaan tiedonhallintalain 22 ja 23 §:n tarkoituksena on korvata erityislainsäädännössä olevaa tekniseen käyttöyhteyteen liittyvää

sääntelyä (HE 284/2018 vp s. 105 ja 108). Erityislainsäädännön tavoitteet voivat olla osin erilaisia kuin tiedonhallintalain tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuuden edistämisen tavoite. Erityislainsäädännön tavoitteena voi olla viranomaisten välisen tiedonvaihdon mahdollistamisen lisäksi esimerkiksi henkilötietojen ja salassa pidettävien tietojen luovuttamisen rajoittaminen. Tietojen luovuttamiselle asetettujen sisällöllisten vaatimusten täyttymisen arvioiminen ja varmistaminen voi olla vakiosisältöisen tietojen tietojärjestelmien välillä luovuttamisen ja tietojen katseluyhteyden avulla luovuttamisen yhteydessä haasteellisempaa kuin muunlaisten tietojen luovutustilanteiden ja -tapojen yhteydessä. Tiedonhallintalain tietojen teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla tapahtuvaa luovuttamista koskeva velvoittava tai mahdollistava sääntely ei ole välttämättä yksinään riittävää, vaan sen lisäksi voidaan tarvita sellaisia näiden tietojen luovutustapojen käyttämistä rajoittavia tai niiden käyttämisen estäviä erityissäännöksiä, joissa otetaan huomioon erityislainsäädännön tavoitteet ja näiden tietojen luovutustapojen haasteellisuus tietojen luovuttamiselle asetettujen sisällöllisten vaatimusten täyttymisen arvioimisen ja varmistamisen kannalta.

Tiedonhallintalain 22 §:n 2 momentin mukaan tietojen luovuttaminen teknisten rajapintojen avulla on toteutettava tietojärjestelmien välillä siten, että teknisesti varmistetaan luovutettavien tietojen tapauskohtainen tarpeellisuus tai välttämättömyys tietoja saavan viranomaisen tehtävien hoitamiseksi, jos luovutettavat tiedot ovat henkilötietoja tai salassa pidettäviä tietoja. Tiedonhallintalain 23 §:n mukaan edellytyksenä katseluyhteyden avaamiselle on, että katselumahdollisuus on rajattu vain yksittäisiin hakuihin, jotka voivat kohdistua tiedonsaantioikeuden mukaisesti tarpeellisiin ja välttämättömiin tietoihin, sekä tietojen hakemisen yhteydessä selvitetään tietojen käyttötarkoitus. Viranomaisen on toteutettava katseluyhteys siten, että katseluyhteyden mahdollistava tietojärjestelmä tunnistaa automaattisesti poikkeavan tietojen hakemisen.

Tällaiset tiedonhallintalaissa tietojen teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla luovuttamiseen liitettäviksi edellytetyt teknisluontoiset kontrollit ja rajoitteet tukevat tietojen luovuttamista koskevien sisällöllisten vaatimusten täyttämistä. Erityislainsäädäntöön voi olla tarpeen sisällyttää tiettyihin tietojen luovutustilanteisiin tai -tapoihin liittyvää täydentävää menettelyllistä sääntelyä. Myös teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avaamiseen sekä tietojen pyytämiseen ja luovuttamiseen liittyvää päätöksentekoa ja vastuunjakoa koskevat erityissäännökset voivat olla tarpeellisia.

Kommenttinne yrityskiinnityslakia koskevista muutoksista:

-

Yleiset kommentit:

-

Muut kommentit:

Yleiset kommentit:

-

Hakonen Kimmo
tiedusteluvalvontavaltuutettu